

servis.com.ua/index.php?p=5&d_id=252

5. Цінополітика туристичного підприємства – [Електронний режим] – Режим доступу: http://forstudents.at.ua/publ/cenoobrazovanie/zadanija/cinova_politika_turistichnogo_pidprieistva/43-1-0-749
6. Принципи ціноутворення в туризмі – [Електронний режим] – Режим доступу: <http://tourism-book.com/pbooks/book-39/ua/chapter-1913/>

Бондар І.В.

Науковий керівник – доц. Литвин Л.М.

ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Сучасна індустрія туризму – одна з найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства, яка розглядається і як самостійний вид економічної діяльності, і як міжгалузевий комплекс.

На сьогоднішній день туризм став явищем, що увійшло у повсякденне життя майже третини населення планети. Більше того, на початку ХХІ ст. туризм за обсягами доходу справедливо посів третє місце серед провідних галузей світової економіки. За даними ЮНВТО 2015 року, туристична галузь утворила 9 % світового внутрішнього продукту. Частка туризму у ВВП більшості країн коливається від 1 % до 10 % [2, с. 28].

Туризм як сфера господарської діяльності має величезне значення і ряд характерних особливостей. Туризм служить інтересам людини, суспільства в цілому та є джерелом доходів, як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях. Туризм стає одним з основних чинників створення додаткових робочих місць, прискорює розвиток дорожнього та готельного будівництва, стимулює виробництво всіх видів транспортних засобів, сприяє збереженню народних промислів і національної культури регіонів і країн. За прогнозами Всесвітньої туристичної організації, кількість туристичних прибуттів до 2020 р. складе приблизно 1,6 млрд. осіб, світові доходи від туризму у 2020 р. зростуть до 2 трлн. дол. [4, с.88].

Основною рушійною силою розвитку туризму залишаються економічні вигоди, які він надає. Так, туризм стимулює розвиток елементів інфраструктури – готелів, ресторанів, підприємств торгівлі тощо. Він зумовлює збільшення доходної частини бюджету за рахунок податків, що можуть бути прямими (плата за візу, митний збір) або непрямими (збільшення заробітної плати робітників спричинює збільшення сум прибуткового податку, що сплачується ними в бюджет). Крім цього, туризм має широкі можливості для залучення іноземної валюти і різного роду інвестицій. Він сприяє диверсифікації економіки, утворюючи галузі, що обслуговують індустрію туризму, забезпечує зростання доходів населення та підвищення рівня добробуту нації.

Також вплив туризму на економічний розвиток виявляється у підвищенні ділової активності та розширенні виробництва товарів і послуг у результаті збільшення платоспроможного попиту за рахунок іноземних та місцевих екскурсантів.

Особливе місце відводиться туризму у створенні робочих місць і розв'язанні проблеми зайнятості. Кількість робочих місць щоденно збільшується, не вимагаючи при цьому великих витрат. Туризм охоплює багато секторів економіки і цим ускладнює визначення точної оцінки кількості працівників, зайнятих у сфері туризму. Крім того, вирішення проблеми реальної оцінки ускладнюється ще й специфічним характером праці (сезонність, робота за сумісництвом, тимчасова робота тощо). І все ж кількість зайнятих у туристичній сфері постійно зростає [1, с. 77-78].

Туристична діяльність стимулює розвиток інших галузей національної економіки: будівництва, торгівлі, сільського господарства, виробництва товарів широкого вжитку, транспорту, зв'язку тощо.

Туризм приваблює підприємців з багатьох причин: невеликі стартові інвестиції, зростаючий попит на туристичні послуги, високий рівень рентабельності і мінімальний термін окупності витрат.

Вплив туризму на економіку країни перебування можна дослідити за допомогою оцінки прямого і побічного впливу. Оцінка економічного впливу туризму ґрунтується на витратах туристів. Тут важливо розглядати різні аспекти економіки, які відчувають на собі вплив витрат туристів. Розрахунок економічного впливу цих витрат проводиться за допомогою

мультиплікатора. Оскільки місцеві підприємства залежать від інших підприємств-постачальників, будь-які зміни витрат туристів у туристичній місцевості приведуть до змін на виробничому рівні економіки, доходів, зайнятості. Мультиплікатор туризму – це відношення змін одного з ключових економічних показників (виробництво, зайнятість, дохід) до змін витрат туристів. Це певний коефіцієнт, на який повинні множитись витрати туристів.

Якщо схематично розглянемо туристичні витрати, то побачимо, що основні з них, в першу чергу, ідуть на туристичні підприємства, які безпосередньо обслуговують туристів. Частина цих коштів виходить з економічного обігу на оплату імпорту товарів і послуг, які споживаються на місці перебування і ці кошти в подальшому не відіграють ролі в економічній діяльності території. Решта грошей використовується на придбання місцевих товарів та послуг, покриття власних витрат на енергоносії, оплату праці, податків та інше. В кожному циклі витрат частина коштів накопичується, частина сплачується державі у вигляді податків і вони перестають обертатись в економіці тієї чи іншої території.

20-25 % коштів витрачаються туристами в певній місцевості чи країні на додаткові послуги, сувеніри, транспорт та інше, з яких частина продовжує циркулювати в місцевій економіці – решта переходить до держави та осідає у місцевих жителів у вигляді накопичень.

При оцінці значення мультиплікатора важливо вибирати не тільки методику, але й визначати вид мультиплікатора, кожний з яких виконує свої специфічні функції:

- мультиплікатор виробництва вимірює обсяг додаткового виробництва за рахунок збільшення витрат туристів;
- мультиплікатор продажу вимірює додаткові обороти бізнесу в результаті збільшення витрат туристів;
- мультиплікатор доходів вимірює додаткові доходи у вигляді заробітної плати, орендної плати, відсотків від позичок і прибутку;
- мультиплікатор зайнятості характеризує кількість робочих місць, створених за рахунок додаткових витрат туристів [3, с.123].

За даними Всесвітньої туристської організації (UNWTO), сукупний дохід від міжнародного туризму в 2014 році склав \$ 1,5 трлн, тим самим перевищивши рекорд попередніх років [8].

Відповідно до щорічного звіту UNWTO, дохід від міжнародного туризму в 2014 році збільшився на \$ 48 млрд. або 3,7 % [8].

Витрати міжнародних туристів на проживання, харчування та напої, розваги, шопінг та інші послуги принесли туристичній індустрії, згідно з оцінками, \$ 1,245 млрд. (937 млрд. євро) надходжень, що і склало приріст на 3,7 % в реальному вираженні. Число прибулих туристів в 2014 році збільшилася на 4,4 % і склало 1,135 млн. чоловік, у порівнянні з 1,087 млн. в 2013 році [7].

Крім прибутку від міжнародного туризму, туристична індустрія також приносить експортні надходження за допомогою надання послуг з міжнародних пасажирських перевезень (наданих нерезидентам). Сумарний дохід від пасажирських перевезень у 2014 році дорівнює, за оцінками, \$ 221 млрд., Завдяки чому, загальна сума надходжень від міжнародного туризму досягла \$ 1.5 трильйона або в середньому \$ 4 млрд. в день [5].

Ці цифри є підтвердженням того, що міжнародний туризм стає важливим компонентом міжнародної торгівлі. В умовах зниження цін на сировину, витрати на міжнародний туризм значно зросли, що підтверджує здатність сектора стимулювати економічне зростання, експорт і створювати робочі місця.

На частку міжнародного туризму (туристичні витрати і пасажирські перевезення) припадає 30 % світового експорту послуг і 6 % від загального обсягу експорту товарів і послуг. Туризм, як експортна категорія, займає 4-е місце в світі після експорту палива, хімікатів і продуктів харчування і в той же час – перше місце у багатьох країнах, що розвиваються [5].

Згідно з даними організації, доходи від міжнародного туризму збільшилися в усіх країнах світу. Найбільше на туризмі в 2014 році заробили США – \$ 177 млрд. Дохід від туризму в інших країнах майже в три рази менше і дорівнює \$ 65 млрд. для Іспанії, \$ 57 млрд. – для Китаю. Також в десятку лідерів увійшли Великобританія, Франція, Макао, Італія, Німеччина, Таїланд і Гонконг [6].

Найбільш марнотратними мандрівниками в своїх поїздках виявилися китайці, які на

відпочинок витратили \$ 165 млрд., тим самим збільшивши розмір своїх витрат на 28 % в рівнянні з 2013 роком. На другому місці виявилися жителі Сполучених Штатів Америки, які в своїх поїздках збільшили витрати на 7 %. За ними слідує туристи з Німеччини, Франції, Великобританії, Росії, Італії, Канади, Австралії та Бразилії [6].

Отже, виходячи з наведених аргументів і розглянутих передумов розвитку туристичної галузі на сучасному етапі можна визнати її пріоритетність для розвитку національної економіки будь-якої цивілізованої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова А.Ю. Международный туризм : учебник / А.Ю. Александрова. – 2е изд.перераб. и доп. – М. : КНОРУС, 2010. – 464 с.
2. Кузишин А.В. Міжнародний туризм:навч. посібник / А.В. Кузишин. – пробне видання. – К.:Тернопіль: Вектор, 2016. – 204 с.
3. Любіцева, О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. О. Любіцева. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : «Альтерпрес», 2003. – 436 с.
4. Морозов М.А. Економіка і підприємництво в соціально-культурному сервісі і туризмі: підручник для студентів / М.А. Морозов. – М: Видавничий центр «Академія», 2009. – 288 с.
5. Число международных туристских прибытий в 2015 году – [Електронний режим] – Режим доступу: <http://media.unwto.org/press-release/2016-01-18/international-tourist-arrivals-4-reach-record-12-billion-2015>
6. Барометр міжнародного туризму ЮНВТО – [Електронний режим] – Режим доступу: <http://mkt.unwto.org/ru/barometer>
7. Річний звіт СOT – [Електронний режим] – Режим доступу: https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/annual_report_e.htm
8. ЮНВТО Річний звіт 2014 – [Електронний режим] – Режим доступу: <http://www2.unwto.org/ru/node/43177>

Михайлюк В.

Науковий керівник – доц. Барна І.М.

ПЕРСПЕКТИВИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОГО БУДІВНИЦТВА В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Нестабільна ситуація у сфері енергопостачання та обмеженість запасів викопних видів палива змушують європейські країни дедалі більше уваги приділяти енергозберігаючим технологіям. Максимальне втілення вони знайшли у концепції пасивного будинку. Енергетичні витрати такого будинку майже у десять разів нижчі, ніж традиційного, та в три рази – ніж енергозберігаючих будинків останнього покоління.

Перші спроби окреслити принципи пасивного будинку зроблені після енергетичної кризи 1974-1975 років.

У травні 1988 року Вольфганг Файст заснував «Інститут пасивного будинку» в м. Дармштадті (Німеччина), а згодом разом із Бо Адамсоном із Лундського університету (Швеція) запропонував схему обладнання пасивного будинку, який при правильному будівництві взагалі більше не потребував би спеціальної системи опалення, тому будівля такого типу отримала назву «пасивний будинок».

У нашій країні, де ситуація із енергоносіями є вкрай напруженою, подібні розробки повинні приваблювати своєю економічністю не лише вузьке коло архітекторів, будівельників, екологів, але й пересічних громадян [3, с.4]. Відтак, доцільним є оцінити перспективи енергоефективного будівництва в Тернопільській області, чому й слугуватиме пропонована наукова розробка.

Метою роботи є всебічний аналіз перспектив зведення енергоефективних будинків на території Тернопільської області. Для реалізації поставленої мети визначено наступні завдання: розкрити суть понять «енергоефективний будинок», «пасивний будинок»; проаналізувати основні положення концепції пасивного будинку; встановити особливості проектування «пасивного будинку»; запропонувати проектні рішення для зведення «пасивного будинку» в околицях м. Тернополя.

Наукова новизна дослідження полягає в з'ясуванні сучасних інноваційних підходів у